

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ποια σημεία του κειμένου, κατά τη γνώμη σας, συνιστούν την πολιτική οξυδέρκεια του Δημοσθένη;
2. Ποια σημασία απέδιδαν οι Αθηναίοι στην ανάκτηση του Ωρωπού και ποια ο Δημοσθένης σε σχέση με τη βοήθεια προς τους Μεγαλοπολίτες; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο.
3. Από ποια σημεία του κειμένου φαίνεται ότι ο Δημοσθένης πιστεύει ότι η υπεράσπιση των συμφερόντων των Αθηναίων πρέπει να συνδυάζεται με την υποστήριξη του δικαίου;
4. Να συντάξετε ένα κείμενο στο οποίο θα περιγράψετε και θα σχολιάζετε τον τρόπο με τον οποίο αναφέρεται ο Δημοσθένης στους Λακεδαιμονίους. Να απαντήσετε αφού προσδιορίσετε τα σχετικά σημεία στο κείμενο του λόγου του «Υπὲρ Μεγαλοπολιτῶν».
5. Νομίζετε ότι ο Δημοσθένης στο λόγο του παρασύρεται από συναισθηματισμούς ή εξετάζει τα γεγονότα με τη λογική και με βάση το συμφέρον της πόλης του; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας εντοπίζοντας σχετικά σημεία του κειμένου.
6. Ο ρητορικός λόγος χωρίζεται σε προοίμιο, πρόθεση, πίστη, επίλογο. Να προσδιορίσετε τις παραγράφους που αντιστοιχούν σε καθένα από αυτά τα τμήματα του λόγου και να αιτιολογήσετε το χωρισμό συνδυάζοντας την αιτιολόγησή σας με περιληπτική παρουσίαση του περιεχομένου κάθε τμήματος.
7. Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι ο «Υπὲρ Μεγαλοπολιτῶν» λόγος του Δημοσθένη στερείται συναισθηματικής φόρτισης και ότι αυτό αποτελεί αδυναμία του. Να προσδιορίσετε, με τη βοήθεια του Παραρτήματος (κείμενα 6 και 7), τη σχετική επιχειρηματολογία υπέρ και κατά της άποψης αυτής.
8. Υποθέστε ότι είστε ακροατής του λόγου «Υπὲρ Μεγαλοπολιτῶν» και έχετε την υποχρέωση να τον παρουσιάσετε στους μαθητές μιας ρητορικής σχολής. Να συνθέσετε ένα κείμενο όπου, αφού θα επισημάνετε τα κύρια σημεία του λόγου, θα πληροφορήσετε τους αναγνώστες για το περιεχόμενό του και θα σχολιάσετε την επιχειρηματολογία, την ηθοποιΐα και την αποτελεσματικότητα του πολιτικού λόγου του Δημοσθένη.

ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Πολλοί μελετητές υποστηρίζουν ότι ο 4ος αιώνας π.Χ. βρίσκεται σήμερα πλησιέστερα σε μας από οποιαδήποτε άλλη εποχή. Να εξετάσετε, με βάση το λόγο του Δημοσθένη που διδαχθήκατε και τις γνώσεις σας από την Ιστορία, την εγκυρότητα της άποψης αυτής.
2. Σκοπός του Δημοσθένη στους λόγους του «Ἵπὲρ Μεγαλοπολιτῶν» και «Ἵπὲρ τῆς Ῥοδίων Ἐλευθερίας» ήταν να πείσει τους ακροατές του να πράξουν αυτό που εκείνος προτείνει.
Στόχος του είναι η πειθώ και η επικοινωνία, που ολοκληρώνεται όταν οι ακροατές υιοθετήσουν την «παρακινήτική εντολή» ως αποτέλεσμα μιας δυναμικής πορείας του λόγου του.
Ποια ήταν τα αποτελέσματα της επικοινωνίας αυτής του ρήτορα και στους δύο λόγους του;
Να γράψετε ένα δοκίμιο όπου θα τεκμηριώνετε τις απόψεις σας (να μελετήσετε και από το βιβλίο της Γ' Λυκείου *Ἐκφραση - Ἐκθεση, πειθώ - τρόποι πειθούς*).
3. «Η ρητορική ως γλώσσα επηρεασμού μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ομάδες όπως ψηφοφόροι, καταναλωτές, κοινή γνώμη. Η μελέτη του ρητορικού λόγου μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να αντιμετωπίζουν λογικά τις συνθήκες του δικού τους κόσμου, να οικοδομήσουν αντιστάσεις του λόγου και της λογικής ενάντια στην προπαγάνδα και τη διαφήμιση, να διακρίνουν τη ρηχή ρητορεία από τον ουσιαστικό λόγο». Να γράψετε ένα δοκίμιο στο οποίο να υποστηρίξετε την άποψη αυτή με παραδείγματα από τη σύγχρονη κοινωνική και πολιτική ζωή.
4. Οι μεγάλες δυνάμεις κάθε εποχής μεταβάλλουν την πολιτική, έχουν πλεονεκτικές διαθέσεις και απειλούν συχνά την ανεξαρτησία των μικρών και αδύνατων κρατών. Να επιλέξετε ένα παράδειγμα από την αρχαία ή τη σύγχρονη ιστορία που επιβεβαιώνει ότι η στάση αυτή είναι χαρακτηριστική της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων.

5. Να συγκρίνετε το περιεχόμενο των λόγων του Δημοσθένη «Υπὲρ Μεγαλοπολιτῶν» και «Περὶ Εἰρήνης» και να εντοπίσετε τις αναφορές στους Μεγαλοπολίτες, Θηβαίους και τους κατοίκους ὄσων ἄλλων πόλεων αναφέρονται και στους δύο λόγους, να προσδιορίσετε τις ομοιότητες και τις διαφορές ως προς τα ιστορικά γεγονότα και να διατυπώσετε τα συμπεράσματά σας.
6. «Τραγικά συμβολική κατά τη διαφορά της πλάι στη μορφή του Ισοκράτη είναι η μορφή του Δημοσθένη. Στο πρόσωπό του το καθεστώς της πόλης - κράτους, την ώρα ακριβώς που τελείωνε μέσα στην Ιστορία η πορεία του, βρήκε τον πιο μεγάλο, τον πιο εύγλωττο ερμηνευτή του. Και ο Δημοσθένης αγαπούσε την Ελλάδα, αγαπούσε και αυτός την Αθήνα, αλλά η Ελλάδα ήταν γι' αυτόν μονάχα η Αθήνα του, ήταν η Ελλάδα κάτω από την ηγεμονία της Αθήνας» (Βασιλείου Λαούρδα, *Ο Ισοκράτης και η εποχή του*, ΟΕΔΒ, 1996, σ. 122).
- Να γράψετε ένα δοκίμιο όπου θα επαληθεύετε την παραπάνω άποψη χρησιμοποιώντας το περιεχόμενο του λόγου που διδαχθήκατε και τις γνώσεις σας σχετικά με το έργο του Ισοκράτη, ιδιαίτερα από τους λόγους του *Πανηγυρικό* και *Παναθηναϊκό*.

Αθήνα, τμήμα Αρχαίας Αγοράς